

ششمین همایش جرم‌شناسی و پیشگیری از ارتکاب جرم، خودکشی و انحرافات جوانان

نهاد برگزار کننده همایش: بنیاد علمی و حقوقی قانون یار

(با همکاری و حمایت معنوی دادگستری بروجرد، دانشگاه امام صادق، انجمن علمی معارف دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه لرستان، آموزش و پرورش، دانشگاه آزاد رفسنجان، سازمان ارشاد اسلامی، جامعه المصطفی العالمیه و...)

سردبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در ۸ پایگاه ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۲۹ آذرماه ۱۴۰۲ شماره مقاله: ۲۸/۵۷۴۲ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۷۵۴۴۴

راهکارهای ایران در خصوص برخورد با قاچاق کالا با مذاقه در

دیدگاه های فقهی در رابطه با قاچاق کالا

مهدی عبدی

چکیده

قاچاق کالا در ایران صرفاً یک «تخلف تجاری» یا «جرم اقتصادی» به معنای رایج نیست؛ پدیده‌ای چندلایه است که از یک سو به ساختارهای انگیزشی اقتصاد (اختلاف نرخ‌ها، محدودیت‌های تجاری، رانت و فساد، هزینه مبادله بالا) گره خورده و از سوی دیگر با اخلاق عمومی، عدالت توزیعی، اعتماد اجتماعی و حتی امنیت ملی پیوند می‌خورد. قانون‌گذار ایرانی طی دهه‌های اخیر تلاش کرده است هم با ابزارهای کیفری (حبس، جزای نقدی، ضبط و...)، هم با ابزارهای تنظیم‌گری و حکمرانی داده (سامانه‌ها، شناسه کالا/رهگیری، پنجره واحد و...) و هم با سازوکارهای نهادی (ستاد مرکزی، گمرک، تعزیرات، اموال تملیکی و...) مقابله‌ای «ترکیبی» طراحی کند. هم‌زمان، فقه امامیه ظرفیت‌های قابل توجهی برای تحلیل «ماهیت» قاچاق و نیز برای پشتیبانی هنجاری از سیاست‌های ضدقاچاق دارد: قواعدی چون حرمت اکل مال به باطل، لاضرر، حرمت اعانت بر اثم، قاعده حفظ نظام و تقدم حق الناس و حق العموم (بیت‌المال) می‌تواند چارچوبی ارائه کند که قاچاق را نه صرفاً نقض مقررات اداری، بلکه تعرض به نظم اقتصادی و حقوق عمومی بداند. این مقاله با رویکرد توصیفی-تحلیلی، ابتدا سازوکارهای حقوقی و سیاستی ایران در مقابله با قاچاق را مرور می‌کند، سپس با مذاقه در دیدگاه‌های فقهی، نسبت میان «حکم تکلیفی» قاچاق و «اعتبار وضعی» معاملات مرتبط را توضیح می‌دهد و در پایان پیشنهادهایی برای کارآمدتر شدن راهبردهای ایران (با کمترین اصطکاک اجتماعی و بیشترین اثربخشی اقتصادی) عرضه می‌کند.

واژگان کلیدی: قاچاق کالا، فقه امامیه، اقتصاد مقاومتی، شناسه کالا، تعزیرات حکومتی

بخش اول: کلیات

قاچاق معمولاً در خلأ رشد نمی‌کند؛ جایی جان می‌گیرد که «سود قاچاق» از «هزینه ریسک» بیشتر شود. این سود می‌تواند از اختلاف قیمت داخلی و خارجی، محدودیت‌های واردات، یارانه‌های پنهان/آشکار، شکاف ارزی، یا حتی پیچیدگی و کندی فرآیندهای رسمی ناشی شود. نتیجه هم فقط «از دست رفتن درآمد گمرکی» نیست: قاچاق، رقابت‌پذیری تولید قانونی را می‌کاهد، زنجیره توزیع را آلوده می‌کند، استاندارد و سلامت را تهدید می‌کند و میدان را برای فساد اداری فراهم می‌سازد.

از همین‌روست که سیاست ضدقاچاق اگر فقط به برخورد قهری بسنده کند، معمولاً با پدیده‌ای مواجه می‌شود که پس از هر موج دستگیری و ضبط، با مسیرهای تازه بازتولید می‌شود. در ادبیات سیاست‌گذاری کیفری نیز بر این نکته تأکید شده که کنار سیاست‌های واکنشی (مجازات)، باید سیاست‌های کنشی و پیشگیرانه (اصلاح فرآیندها، شفافیت، کاهش فرصت جرم، اصلاح انگیزه‌ها) تقویت شود.

بخش دوم: چارچوب حقوقی ایران: از جرم‌انگاری تا حکمرانی زنجیره تامین

قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز: ستون فقرات حقوقی

قانون «مبارزه با قاچاق کالا و ارز» (مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات بعدی) مهم‌ترین متن راهبردی ایران در این حوزه است. این قانون چند کار کلیدی انجام داده است:

۱. تعریف و احصای مصادیق قاچاق (از اظهار خلاف واقع و اسناد جعلی تا عرضه کالای فاقد شناسه در سطح خرده‌فروشی)
۲. تفکیک قاچاق عادی از قاچاق سازمان‌یافته و حرفه‌ای و پیش‌بینی شدت مجازات در سطوح بالاتر.
۳. تثبیت نقش ستاد مرکزی برای سیاست‌گذاری، هماهنگی و نظارت میان دستگاه‌ها.
۴. حرکت از کنترل نقطه‌ای به رهگیری زنجیره‌ای از طریق «شناسه کالا» و «شناسه رهگیری» و الزام توزیع/فروش به نصب شناسه‌ها.

۵. تعیین تکلیف صلاحیت رسیدگی میان دادگاه انقلاب (برای موارد سازمان یافته/حرفه‌ای/مستلزم حبس یا انفصال و قاچاق کالای ممنوع) و سازمان تعزیرات حکومتی (برای سایر پرونده‌ها به عنوان تخلف). این تفکیک صلاحیتی اهمیت دارد، چون نشان می‌دهد قانون‌گذار تلاش کرده هم سرعت رسیدگی (تعزیرات) را حفظ کند و هم پرونده‌های سنگین‌تر را در مسیر قضایی با ضمانت اجرای قوی‌تر قرار دهد.

آیین‌نامه‌های اجرایی و سامانه محوری

قانون ۱۳۹۲ بدون آیین‌نامه‌ها و سامانه‌ها عملاً به یک متن آرمانی تبدیل می‌شد. در همین راستا، هیأت وزیران آیین‌نامه اجرایی مواد (۵) و (۶) قانون را تصویب کرده که ناظر به سازوکارهای سامانه‌ای و هماهنگی دستگاه‌هاست.

منطق این جهت‌گیری روشن است: قاچاق در شکاف داده‌ها رشد می‌کند؛ هر جا «کالا» هست اما «رد داده‌ای» نیست، فضا برای جعل، کم‌اظهاری و عرضه خارج از شبکه باز می‌شود.

پیوند با سیاست‌های کلان: شفافیت و سالم‌سازی اقتصاد

در سیاست‌های کلی «اقتصاد مقاومتی» نیز بر شفاف‌سازی اقتصاد و جلوگیری از زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری و ارزی تأکید شده است. اگر قاچاق را «اقتصاد زیرزمینی» بدانیم، طبیعی است که سیاست مقاومتی به سمت کاهش تاریکی‌ها (opacity) و افزایش قابلیت رصد (traceability) حرکت کند.

بخش سوم: دستگاه‌ها و نقش‌ها: چرا هماهنگی نهادی تعیین‌کننده است؟

در میدان عمل، مقابله با قاچاق، یک «تک‌دستگاهی» نیست. قانون، مجموعه‌ای از دستگاه‌های کاشف و ناظر را برشمرد و برای ستاد مرکزی نقش هماهنگ‌کننده قائل شده است.

اما چالش کلاسیک اینجاست: وقتی چند نهاد مسئول‌اند، خطر «پراکنده‌کاری»، «تعارض منافع»، و «پاس‌کاری مسئولیت» بالا می‌رود. به همین دلیل، موفقیت واقعی به سه عامل وابسته است:

۱. زبان مشترک داده (کدینگ کالا، شناسه‌ها، تبادل برخط اطلاعات)

۲. تقسیم کار روشن و پاسخگویی (چه نهادی در کدام نقطه از زنجیره مسئول است؟

۳. قابلیت اجرای سریع و بی‌تعارف (هم در مرز، هم در بازار)

در ادبیات داخلی نیز روی این نکته تأکید می‌شود که سیاست‌های ضدقاچاق باید همزمان «پیشگیرانه» و «واکنشی» باشند؛ یعنی هم فرصت جرم را کم کنند و هم هزینه آن را بالا ببرند.

بخش چهارم: راهکارهای ایران، بسته سیاستی در پنج محور

محور اول: رهگیری و اصالت‌سنجی کالا (شناسه کالا و شناسه رهگیری)

قانون، ترخیص کالای تجاری را منوط به اخذ شناسه‌ها کرده و توزیع/فروش در خرده‌فروشی را نیز به نصب همین شناسه‌ها گره زده است؛ کالای وارداتی فاقد شناسه در سطح بازار، قاچاق تلقی می‌شود.

این راهکار اگر درست اجرا شود، یک اثر مهم دارد: قاچاقچی را مجبور می‌کند یا «وارد زنجیره رسمی» شود یا در بازار «قابل کشف‌تر» گردد.

نقطه قوت: کاهش قاچاق مبتنی بر عرضه در بازار رسمی و شبکه‌های شناخته‌شده.

نقطه ضعف محتمل: اگر کنترل شناسه‌ها صوری شود (جعل رمزینه، اجاره شناسه، یا فساد در تخصیص)، سامانه خودش به بازار جدیدی برای تقلب تبدیل می‌شود. از همین رو، سیاست شناسه‌محور بدون جرم‌انگاری مؤثر جعل اسناد و بدون کنترل میدانی معنا ندارد؛ قانون هم برای جعل اسناد و شناسه‌ها ضمانت اجرا پیش‌بینی کرده است.

محور دوم: اصلاح و یکپارچه‌سازی فرآیندهای تجارت رسمی (کاهش انگیزه قاچاق)

یک واقعیت تلخ اما مهم: هر قدر تجارت رسمی پرهزینه‌تر و کندتر باشد، قاچاق جذاب‌تر می‌شود.

بنابراین بخشی از «مبارزه با قاچاق» در واقع «اصلاح تجارت قانونی» است:

- کاهش زمان ترخیص و هزینه‌های غیرضروری
- استانداردسازی مجوزها و حذف امضاهای طلایی
- تبادل داده میان گمرک، بانک مرکزی، وزارت صمت و سایر نهادهای مجوزدهنده

این منطق با روح سیاست شفاف‌سازی و سالم‌سازی اقتصاد هم‌راستا است.

محور سوم: تفکیک پرونده‌ها و چابک‌سازی رسیدگی (تعزیرات/دادگاه)

قانون با تفکیک صلاحیت‌ها تلاش کرده رسیدگی به بخش بزرگی از پرونده‌ها سریع‌تر انجام شود (تعزیرات) و پرونده‌های سنگین‌تر در مسیر قضایی قرار گیرد. در پژوهش‌های داخلی نیز درباره نقش سازمان تعزیرات در برخورد و پیشگیری از قاچاق بحث شده و بر اهمیت کارکرد بازدارنده و سرعت رسیدگی تأکید می‌شود.

محور چهارم: مدیریت بازار کالاهای مکشوفه (فروش، امحاء، یا بازصادرات)

یکی از نقاط حساس سیاست ضدقاچاق، سرنوشت کالای مکشوفه است. قانون تصریح می‌کند فروش کالا باید با رعایت ضوابط فنی، ایمنی، بهداشتی و... باشد و در مواردی که فروش به تولید داخلی و تجارت قانونی لطمه بزند یا کالا فاقد استانداردهای لازم باشد، مسیر «معدوم‌سازی/صدور» پیش‌بینی شده است. این بخش جایی است که «فقه»، «اقتصاد» و «سیاست صنعتی» روی هم می‌افتند: اگر کالای قاچاق مکشوفه بی‌محابا وارد بازار شود، ممکن است ضدتولید داخلی عمل کند؛ اگر هم بی‌ضابطه معدوم شود، ممکن است اتلاف مال و حساسیت اجتماعی ایجاد کند. هنر سیاست‌گذار، یافتن نقطه تعادل مبتنی بر منفعت عمومی است.

محور پنجم: فرهنگ‌سازی و مشروعیت اجتماعی مبارزه

هرقدر هم قانون سخت باشد، اگر جامعه احساس کند برخوردها گزینشی است یا قاچاق درشت‌دانه‌ها مصون‌اند، همراهی اجتماعی افت می‌کند. قانون به برنامه‌های فرهنگی و تبلیغی هم توجه کرده است.

در عمل، فرهنگ‌سازی زمانی اثرگذار می‌شود که مردم بتوانند «تفاوت کالای قانونی و قاچاق» را تشخیص دهند (نقش شناسه‌ها) و نیز مطمئن باشند درآمدها به نفع عمومی خرج می‌شود (شفافیت).

بخش پنجم: مذاقه فقهی: قاجاق کالا از منظر قواعد و مقاصد

در فقه امامیه، بسیاری از پدیده‌های جدید با «عنوان ثانوی» یا با تطبیق بر قواعد عام تحلیل می‌شوند. قاجاق کالا نیز چنین است: ممکن است شکل‌های متنوعی داشته باشد، اما غالباً با چند عنوان کلیدی فقهی قابل فهم است.

حرمت اکل مال به باطل: ستون اخلاق اقتصادی

قاعده «حرمت اکل مال به باطل» یک اصل ریشه‌دار است که می‌تواند پشتوانه تحلیل فقهی کسب سود از مسیرهای نامشروع اقتصادی باشد. در قاجاق، منفعت شخصی معمولاً بر پایه نقض مقرراتی به دست می‌آید که برای حفظ حقوق عمومی (درآمدهای دولت، سلامت مصرف‌کننده، حمایت از تولید، نظم بازار) وضع شده‌اند؛ بنابراین از منظر فقهی، می‌توان استدلال کرد سود ناشی از این مسیر، در بسیاری از موارد مصداق «اکل مال به باطل» یا دست‌کم نزدیک به آن است، زیرا بر «حق عمومی» یا «حق دیگران» بنا شده است.

قاعده لاضرر و حرمت اضرار به جامعه

قاجاق غالباً ضرر را از سطح فردی فراتر می‌برد: آسیب به تولیدکننده قانونی (رقابت نابرابر)، آسیب به مصرف‌کننده (کالای غیراستاندارد/تقلبی)، آسیب به بودجه عمومی و خدمات عمومی قاعده «لاضرر» در فقه، ظرفیت مهمی برای توجیه مداخلات حکومتی در برابر رفتارهایی دارد که ضرر اجتماعی تولید می‌کند. (در این مقاله وارد بحث ادله تفصیلی نمی‌شوم، اما در منابع فقه حکومتی و قواعد فقهی، این قاعده بارها مبنای سیاست‌گذاری عمومی قرار گرفته است.)

حرمت اعانت بر اثم: خریدار هم در زنجیره است

اگر قاجاق را «اثم» یا «عمل نامشروع» بدانیم، خرید و فروش و توزیع آن نیز می‌تواند ذیل «اعانت بر اثم» تحلیل شود؛ یعنی کمک به استمرار شبکه قاجاق.

در همین راستا، پژوهشی فقهی درباره «حکم خرید و فروش کالای قاجاق از منظر ایجاد اختلال نظام» نشان می‌دهد که معاملات مرتبط با قاجاق، وقتی موجب تزلزل بازار مسلمین و اختلال در

نظم اقتصادی شود، از حیث تکلیفی قابل ایراد جدی است و باید آثار اجتماعی آن را در حکم دخالت داد .

قاعده حفظ نظام وحق العموم

در فقه سیاسی، اصل «حفظ نظام» به عنوان یک قاعده بنیادین مطرح می‌شود و در تحلیل رفتارهایی که نظم اجتماعی و حکمرانی را مختل می‌کند، نقش دارد . قاجاق سازمان یافته، به‌ویژه وقتی به اخلال گسترده اقتصادی منجر شود، از منظر فقهی صرفاً یک تخلف خرد نیست؛ می‌تواند در حکم تعرض به نظام اقتصادی و حقوق عمومی تلقی شود. قانون نیز در سطح حقوقی همین حساسیت را نشان داده و برای «قاجاق منجر به اخلال گسترده در نظام اقتصادی» اتصال به قانون مجازات اخلالگران را پیش‌بینی کرده است .

نسبت «حکم تکلیفی» و «اثر وضعی» در معاملات قاجاق

یکی از بحث‌های دقیق فقهی در این حوزه این است که:

- آیا خرید و فروش کالای قاجاق از نظر تکلیفی حرام است؟
- آیا از نظر وضعی (صحت عقد، مالکیت، ضمان) هم باطل است یا ممکن است صحیح باشد ولی حرام؟

پاسخ یکدست نیست و به «موضوع‌شناسی» بستگی دارد:

اگر کالا ذاتاً مباح باشد اما مسیر ورود/عرضه غیرقانونی باشد، برخی تحلیل‌ها ممکن است بین «حرمت تکلیفی» و «صحت وضعی» تفکیک کنند؛

اما اگر قاجاق به «ضرر عمومی»، «تدلیس و فریب»، «نقض حق الناس/بیت‌المال» یا «اختلال نظام» برسد، دامنه ایراد فقهی گسترده‌تر می‌شود. پژوهش‌های موجود درباره خرید و فروش کالای قاجاق دقیقاً بر همین پیوند میان قاجاق و اختلال نظام تکیه دارند .

بخش ششم: پیوند فقه و سیاست گذاری: فقه چه چیزی به «راهبردهای ایران» اضافه می کند؟

اگر فقه را فقط «حکم فردی» ببینیم، نهایتاً به چند گزاره اخلاقی می رسیم. اما اگر فقه را در افق «فقه حکومتی» و «حقوق عمومی» بخوانیم، چند دستاورد سیاستی دارد:

۱. مشروعیت بخشی هنجاری به سامانه محوری و شفافیت: وقتی قاچاق مصداق اکل مال به باطل و اضرار به عموم باشد، ابزارهای کشف و پیشگیری (شناسه، رهگیری، تبادل داده) صرفاً تکنیک اداری نیست؛ ابزار صیانت از حق عمومی است.
۲. توجیه اولویت دهی به پرونده های سازمان یافته: از نگاه فقهی، «فساد گسترده» و «اخلال» وزن بیشتری دارد؛ همین با تفکیک قانونی قاچاق حرفه ای/سازمان یافته هم راستا است.
۳. تبدیل مبارزه با قاچاق به مسئولیت اجتماعی: قاعده اعانت بر اثم و نگاه به زنجیره، کمک می کند که مصرف کننده و توزیع کننده هم خود را بیرون از ماجرا ندانند.
۴. کمک به طراحی سیاست های «کم هزینه تر اجتماعی»: «فقه در کنار قاعده لاضرر، به سیاست گذار یادآوری می کند که برخوردهای کور (که زندگی مرزنشینان یا کسب و کارهای خرد را له می کند اما شبکه های اصلی را رها می گذارد) می تواند خود مصداق ضرر اجتماعی باشد؛ پس اولویت گذاری و عدالت اجرایی اهمیت فقهی هم دارد.

بخش هفتم: چالش های اجرایی در ایران (و پیشنهاد های اصلاحی)

با اتکا به مسیرهایی که قانون و پژوهش های داخلی نشان می دهند، می توان چند گره اصلی را دید:

شکاف میان سامانه و میدان

شناسه و سامانه وقتی اثر دارد که استعلام در نقطه فروش واقعی باشد، نه تشریفاتی. پیشنهاد عملی:

- اتصال استعلام شناسه به ابزارهای ساده (اپلیکیشن عمومی/کد دستوری)
 - جریمه‌های سریع و قطعی برای عرضه بدون شناسه در حلقه‌های اصلی توزیع (نه فقط خرده‌فروشی خرد)
 - این پیشنهاد دقیقاً با منطق ماده ۱۳ (الزام شناسه تا خرده‌فروشی) سازگار است .
- تعارض منافع و فساد اداری
- قاچاق بزرگ بدون نوعی «پوشش» دوام نمی‌آورد. قانون حتی برای مأموران دولتی دخیل، مجازات‌های شدیدتر و عنوان‌های سنگین‌تر پیش‌بینی کرده است .
- پیشنهاد:
- تمرکز ضدفساد بر نقاط پرریسک (مجوزها، ارزش‌گذاری، مسیرهای ترانزیت، انبارها)
- چرخش نیرو و کنترل‌های تصادفی در گلوگاه‌ها
- انتشار داده‌های کلان و قابل راستی‌آزمایی از عملکردها (افزایش اعتماد عمومی)
- سرنوشت کالای مکشوفه: تعادل میان اتلاف و لطمه به تولید
- قانون تلاش کرده فروش را مشروط و امحاء/صدور را برای موارد خاص پیش‌بینی کند .
- سیاست صنعتی» را وارد تصمیم فروش/عدم فروش کنید: اگر فروش کالا به تولید داخلی لطمه می‌زند، مسیرهای جایگزین (بازصادرات، مصرف دولتی کنترل‌شده، یا امحاء هدفمند) فعال‌تر شود.
- در کالاهای سلامت‌محور (دارو/غذا/آرایشی)، سخت‌گیری بهداشتی باید مقدم باشد (این هم از منظر فقهی ذیل لاضرر قابل دفاع است).

بخش هشتم: عدالت مرزی و اقتصاد معیشتی مرزنشینان

اگر سیاست‌های تجاری رسمی برای مرزنشینان فرصت قانونی کم فراهم کند، «قاچاق خرد معیشتی» تبدیل به یک پدیده اجتماعی می‌شود و برخورد صرفاً قهری هزینه اجتماعی بالایی دارد.

پیشنهادهات

توسعه تجارت رسمی خرد (سهیمیه‌های شفاف، تعاونی‌های واقعی، نظارت دیجیتال) همزمان، تمرکز برخورد قهری بر شبکه‌های سازمان‌یافته و حرفه‌ای این ترکیب، هم کارآمدتر است و هم از منظر اخلاقی/فقهی قابل دفاع‌تر؛ چون عدالت در اجرای قانون را تقویت می‌کند.

نتیجه‌گیری

راهبرد ایران در مقابله با قاچاق کالا، در مسیر گذار از «کشف موردی» به «حکمرانی زنجیره تامین» حرکت کرده است: ستاد مرکزی برای هماهنگی، تفکیک صلاحیت رسیدگی برای چابکی، شناسه کالا و رهگیری برای شفافیت، و قواعد فروش/امحاء برای مدیریت پیامدهای اقتصادی و بهداشتی.

اما اثربخشی این بسته، به کیفیت اجرا وابسته است: اگر سامانه‌ها صوری شوند، اگر فساد گلوگاه‌ها کنترل نشود، و اگر سیاست‌ها عدالت اجتماعی را در مرزها نادیده بگیرد، قاچاق مسیرهای تازه می‌سازد.

از منظر فقهی نیز قاچاق به‌ویژه در اشکال سازمان‌یافته و مخل نظم اقتصادی—قابل تقلیل به یک تخلف اداری نیست؛ قواعدی چون حرمت اکل مال به باطل، لاضرر، اعانت بر اثم و حفظ نظام می‌توانند چارچوبی بسازند که هم «حرمت اخلاقی—دینی قاچاق» را روشن کند و هم «مشروعیت» ابزارهای حکمرانی شفاف و پیشگیرانه را تقویت نماید.

در نهایت، سیاست ضدقاچاق موفق، سیاستی است که هم سود قاچاق را کم کند (اصلاح انگیزه‌ها و تسهیل تجارت قانونی)، هم هزینه قاچاق را بالا ببرد (کشف هوشمند و مجازات مؤثر)، و هم همراهی جامعه را جلب کند (عدالت اجرایی و شفافیت).

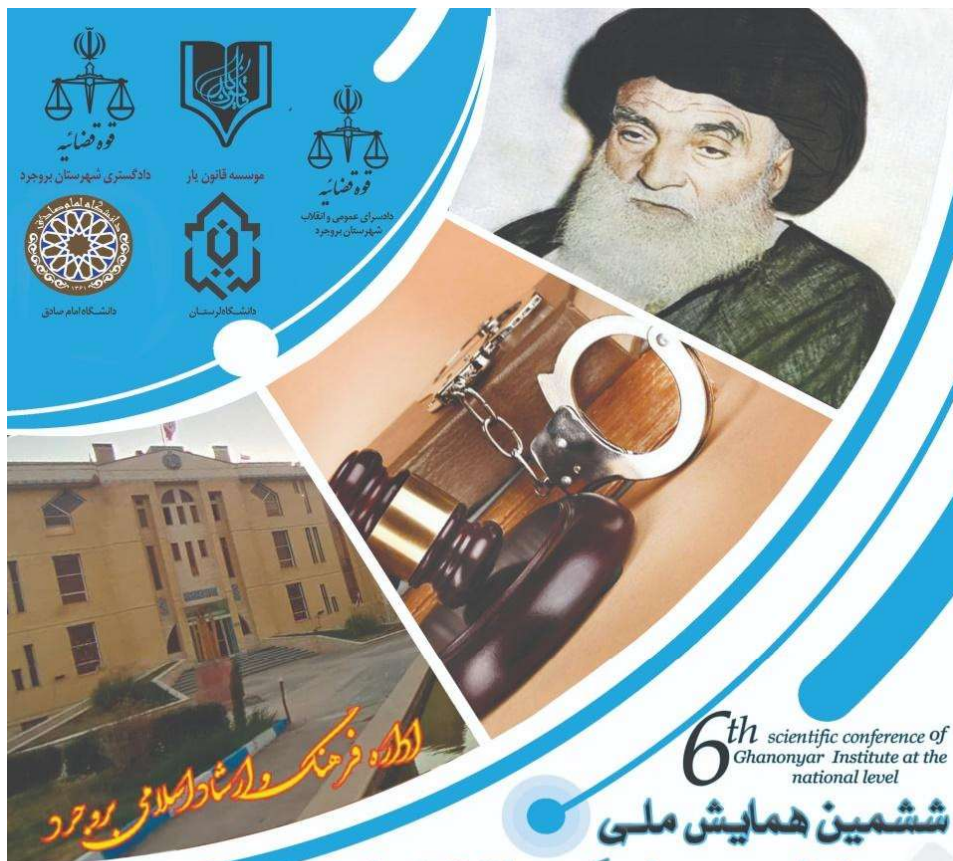

منابع و مأخذ

۱. عابدیان، س.ح.، ارمک، م.ر. (۱۳۹۶). بررسی احکام فقهی خرید و فروش کالای قاچاق از منظر ایجاد اختلال نظام. فصلنامه حکومت اسلامی، ۲۲ (۱)، ۵۸. ۳۳.
۲. هیأت وزیران. (۱۳۹۵). آیین‌نامه اجرایی مواد (۵) و (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (با اصلاحات و الحاقات بعدی). بازیابی ۱۳/۱۱/۱۴۰۴ پایگاه قوانین و مقررات مرتبط.
۳. خامنه‌ای، سیدعلی. (۱۳۹۲، ۳۰ بهمن). ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی. بازیابی ۱۳/۱۱/۱۴۰۴ از پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار.
۴. قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز. (۱۳۹۲). بازیابی ۱۳/۱۱/۱۴۰۴ از پایگاه رسمی استانداری قزوین
۵. (بی‌تا). سیاست‌گذاری ایران در مبارزه با قاچاق کالا و ارز در آینه تحلیل و نقد. پرتال جامع علوم انسانی
۶. (بی‌تا). قاچاق کالا و ارز و تأثیرات آن بر جامعه و نقش سازمان تعزیرات حکومتی در برخورد و پیشگیری از آن. پرتال جامع علوم انسانی. (Enساني) بازیابی
۷. (بدون نویسنده). (بی‌تا). بررسی قاعده فقهی «حرمت اکل مال به باطل» از دریچه حقوق و اقتصاد. فصلنامه/نشریه دانشگاهی (پایگاه نشریات دانشگاه فردوسی مشهد)

جهت همکاری با بنیاد علمی قانون یار در راستای برگزاری سمینار، کارگاه های آموزشی، کنگره و نشست های علمی با موسسه تماس بگیرید ۵۲۶ و ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ مدیر پژوهش ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

مشاوره ۲۴ ساعت به پژوهشگران
در خصوص نگارش و ارسال مقالات
۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

ششمین همایش ملی جرم شناسی و پیشگیری از ارتکاب جرم، خودکشی و انحرافات جوانان در جامعه

محورهای پذیرش مقالات پژوهشگران:

- ۱- پژوهش های مربوطه در حوزه پیشگیری از ارتکاب جرم و خودکشی
- ۲- شناخت علل و عوامل انحرافات جوانان در جامعه و ارائه راهکار عملی
- ۳- بررسی لزوم رعایت حجاب و آثار و پیامدهای آن در جامعه
- ۴- راهکارهای مبارزه با فقر، بی حجابی و فساد، اعتیاد، طلاق و
- ۵- پژوهش های مربوطه در راستای عدالت کیفری و عدالت ترمیمی
- ۶- تاثیر کیفر و مجازات در تکرار جرم و دستیابی به جامعه ای سالم
- ۷- شناسایی معضلات و آسیب های اجتماعی و ارائه راهکار حل مشکل

لوگو حامیان معنوی و برگزار کنندگان همایش

ایمیل همایش برای ارسال مقالات
OLOMENSANI@YAHOO.COM

مدیر هیات سیاستگذاری همایش
دکتر سید مصطفی حسینی

شماره تماس های دبیرخانه همایش
۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ و ۵۲۶

دبیر علمی و مسئول همایش
دکتر بهنام اسدی

ارسال مقاله از طریق پیام رسان
۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

مکان و زمان برگزاری همایش
۲۹ آذر- سالن همایش سازمان ارشاد بروجرده